

όταν ήμουν παιδί

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ

ΟΤΑΝ ακόμη ήταν παιδί, στα χρόνια της Εθνικής Αντίστασης, ο Κώστας Σημίτης έμαθε δύο πράγματα: «Δεν πρέπει κανείς να υποτάσσεται», και «η σωστή επιλογή είναι να μην πηγαίνεις με το παλιό».

Δύσκολα τα χρόνια της Κατοχής. Ιδιαίτερα για τον Κώστα και τον Σπύρο, τα δύο αδέρφια της οδού Καμπάνη 10, που οι γονείς τους έδιναν κι αυτοί τον αγώνα τους στο βουνό για τη λευτεριά και την κοινωνική απελευθέρωση.

«Ο πόλεμος καθόρισε τα παιδικά μου χρόνια. Οι γονείς στο ΕΑΜ, μετά στο βουνό. Ο πατέρας, ο Γιώργος Σημίτης, εκπροσώπησε τον Πειραιά στην εθνοσυνέλευση των Κορυτσάδων. Αποτέλεσμα, εγώ και ο Σπύρος – καθηγητής σήμερα στο Πανεπιστήμιο της Φραγκφούρτης – ζήσαμε για ενάμισι χρόνο στην παρανομία. Αλλάζαμε σπίτια, ονόματα... Όλα είχαν την αγωνία τους. Μια αξέχαστη και συγκλονιστική περιπέτεια με φύλακες - αγγέλους τον παππού και τη γιαγιά».

Η Αστυνομία πολλές φορές προσπάθησε να μάθει για τους γονείς. Ακόμα και για τα μηνύματα που έστελναν στα παιδιά από το βουνό.

«Για μας τα παιδιά, (σ.σ.: ο Κώστας Σημίτης γεννήθηκε στις 23 Ιουνίου του 1936) απόλυτος εχθρός ήταν οι δυνάμεις της Κατοχής, οι Γερμανοί. Ξέραμε ότι όποιος τους πολεμάει είναι σωστό. Και δεν νιώσαμε μοναξιά και εγκατάλειψη. Ο παππούς και η γιαγιά φρόντιζαν».

Είχε και τα... καλά της η εποχή. «Λίγα αυτοκίνητα, αλάνες, κήποι, δεν ήμασταν η γενιά της αντιπαροχής».

Ο πόλεμος τελείωσε. Κι ήρθε ο άλλος πόλεμος. Χειρότερος από τον πρώτο. Ο εμφύλιος.

«Φόβος, αδιέξοδα, μια αίσθηση ότι η οποιαδήποτε έκβαση θα είναι αρνητική για τον τόπο. Και στο σχολείο όποιος είχε διαφορετική άποψη αποκτούσε φάκελο στην Ασφάλεια. Καθηγητές ασκούσαν πιέσεις, έκαναν παρατηρήσεις χωρίς λόγο. Με τον αδελφό μου, στο Πειραματικό, δεν ακολουθήσαμε το κύριο ρεύμα, το επίσημο. Είμαστε διαφορετικοί στις τοποθετήσεις μας».

Η Αστυνομία (και καθηγητές στο σχολείο) ενόχλησε πολλές φορές τον Κώστα Σημίτη στα τελευταία χρόνια της δεκαετίας του '40. Αλλά αυτός σταθερός, μέχρι σήμερα, στις ιδέες του.

«Το Πειραματικό ήταν καλό σχολείο, σε σχέση με τα άλλα. Αλλά δεν μου άφησε την ανάμνηση κάποιας σημαντικής προσφοράς ή μιας πνευματικής παρακίνησης. Ήταν η εποχή που στα σχολεία δίνονταν τυποποιημένες γνώσεις, χωρίς κανένα ενδιαφέρον».

Γι' αυτό ο Κώστας Σημίτης διάβαζε πολύ. Και προσπαθούσε να ξεφύγει από το πρόγραμμα του σχολείου.

«Στο Γαλλικό Ινστιτούτο η ατμόσφαιρα ήταν διαφορετική. Εκεί έμαθα τον Νίκο Καζαντζάκη, αλλά και όλη τη σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία. Το σχολείο, τα χρόνια εκείνα, ήταν συντηρητικό, με περιορισμένο ορίζοντα. Αντιτίθετο σε κάθε τι το ανανεωτικό, την ίδια ώρα που στον κόσμο νέες ιδέες γεννιόντουσαν, υπήρχαν αναζητήσεις...».

Η Φανή Σημίτη, η μητέρα, έπαιξε καθοριστικό ρόλο. Μορφωμένη, γνώριζε σε βάθος παγκόσμια λογοτεχνία, μουσική, θέατρο...

«Το 1949 φύγαμε από την Καμπάνη και πήγαμε στην Ακαδημία 35. Από τότε ένιωσα αυτό που λέμε μεγαλούπολη. Το στενό χώρο, το θόρυβο, περιορισμένες δυνατότητες για παρέες».

Οι ρίζες του Κώστα Σημίτη είναι από τον Πειραιά, τον Πύργο Ηλείας και την Πάτρα. Αλλά η Αθήνα καθόρισε την πορεία του.

«Για πρώτη φορά, θα 'ταν Πάσχα του '47, πήγαμε οικογενειακώς στην Πάρο. Μεγάλη υπόθεση μου φάνηκε η έξοδος από την Αθήνα. Μια φανταστική περιπέτεια το πλοίο. Και η Εκατονταπυλιανή εντυπωσιακή».

Παιδικά χρόνια, πολλές αναμνήσεις. Καθόρισαν την πορεία του Κώστα Σημίτη. «Μια πορεία με συνέπεια», όπως λένε οι σύντροφοί του.

— Του ΓΙΑΝΝΗ Ε. ΔΙΑΚΟΓΙΑΝΝΗ —

— Εικονογράφηση: ΣΤΥΡΟΣ ΟΡΝΕΡΑΚΗΣ —

«Να μην πηγαίνεις
με το παλιό»